

EDİTÖRE MEKTUP

Sayın editör,

2013 yılı Ekim ayında Burdur'a yapılan bir botanik gezisi sırasında bazı ilginç ağaçlar ile karşılaşmıştır. Bu ağaçlar, tarafımızdan anıt ağaç olarak nitelendirilmiştir. Bitkilerin resimleri kapak sayfasına konulmuştur. Aşağıda bu anıt ağaçlara ilişkin lokalite bilgileri ve teknik detaylar yer almaktadır.

Anıt Ağaç No: 1

Ağacın Latince adı: *Juniperus foetidissima* Willd.

Ağaca verilen ad: Bayrak Ardıç

Boy: ± 20 m.

Gövde Çapı: 2,5 m (tabandan 1,20 m'de)

Çevresi: 5,30 m

Ağacın Yaşı: ± 1300 yıllık

Sihhi durumu: Yaşlı bir görünümde olan ağaç üzerinde çok tahribat olmasına rağmen ağaç sağlıklıdır. Fakat dişi kozalak oluşturamamaktadır.

Lokalite / Yaşadığı yer: Burdur, Yeşilova, Örencik-Çardak köyleri arasında, Çardak köyünün girişi civarı, sol taraf, yamaç bir arazide. Çevrenin vejetasyon tipi ve kayaları hakkında bilgiler Anıt ağaç 2'de(Osmanlı Kavağı) verilmektedir. Zira bu 2 anıt birbirine oldukça yakın ve aynı lokalitededir.

Koordinat(UTM): 35 S 0760281 D.; 4176659 K.

Rakım: 1276 m.

Anıt ağaca "Bayrak Ardıç" ismi verilmesinin gerekçesi: Ağacın tabandan ayrılan 3 ana gövdesinden daha yaşlı olanı kesilmiş, bununla ilgili olarak ağacın simetrisi bozulmuş, üst kısımda dallanmalar ağaca bayrak görünümü vermiştir. Bu nedenle Bayrak Ardıç denilmesi uygun görülmüştür. Bu türe ait bitkilere yöre halkı "Karaardıç" adını vermektedir.

Morfolojik görünüm: Tabandan 3 ana gövdeli, ikisi kesilmiş, biri hayatta olup ağacın ortası kovanlaşmıştır. Yerden ± 2 m sonra iki ana dala ayrılır. Dalın birisi güney tarafa meyilli, yerden ± 5-7 m. yukarıya kadar, diğer ana gövde dik olarak çıkar. Çatallandığı yerden ± 1,5 m. sonra üç ana gövdeye ayrılmış ve bunlardan ikisi kesilmiştir. Yukarı giden ana gövde toprak seviyesinden itibaren ± 20 m boyunda olup ağaç çok erkek

kozalak oluşturur. Dişi kozalak sayısı yok denecek kadar azdır. Etili kozalakta tohum sayısı 1(-2). Ağacın genç sürgünleri ve kozalakları koyu yeşildir. Türün diğer bireyelerine pek benzemez. Tür teşhisinde bu nedenle şüphelenilmiştir. Tür içi bir çeşit olabilir. Bu özellikleri ile peyzajda önemli olabilir. Vejetatif yolla çoğaltılması önerilir. Ağaç sağlıklı, korunması gerekir, üzerinde çok tahribat var. Taze gövdeleri açık yeşil, yapraksı, basıktır. Çevresinde aynı çeşidin genç bireyleri vardır. Örneği Özçelik 13405 no.lu olup GUL Herbariyumu'nda korunmaktadır.

Anıt Ağaç No: 2

Ağacın Latince adı: *Populus nigra* L.

Ağaca verilen ad: Osmanlı Kavağı

Boy: ± 20 m

Gövde Çapı: ± 2 m. (tabanda)

Çevresi: 5,30 m

Ağacın Yaşı: ± 800 yıllık

Lokale / Yaşadığı yer: Burdur, Yeşilova, Örencik-Çardak köyleri arası(Çardak köyü civarı), *Quercus coccifera* topluluğu açıkları(tarla sınırında). Ağacın gövde tabanında çürüyen kısımlarda su sızıntısı var.

Koordinat(UTM): 35 S 0760281 D.; 4176659 K.

Rakım: 1277 m

Anıt ağaca “Osmanlı Kavağı” ismi verilmesinin gerekçesi: Ağaç oldukça iri, hızlı büyüyor ve uzun ömürlüdür. Tek ana gövdeli olmakla beraber kuvvetli bir dallanma göstermektedir. Dallanması üst kesimden olduğu için çevresindeki bitkilere gölge yaparak zarar vermemektedir.

Sıhhi durumu: Oldukça iyidir. Ana gövdede kovanlaşma yoktur.

Morfolojik görünüm: Tabandan tek ana gövdeli, toprak seviyesinden en yüksek yerine kadar 35 m. Yerden ± 4 m yüksekte 6 ana dala ayrılır. Bu dallardan 2'si yere paralel, ikisi dik yükselmektedir. Yukarı giden dallardan birisi dallanma başlangıcından ± 3 m sonra tekrar iki ana dala ayrılmış, ancak aşağıdaki dal kırılıp kopmuştur. Aynı dal dallanma başlangıcından ± 6 m sonra tekrar 2 dala ayrılmış ve bu şekilde yükselmiştir. Ağaç servi kavağı formunda değildir. Dallanma ve genel görünümü ile ilk bakışta *P.*

tremula L. izlenimi vermektedir. Ancak yaprak şekli ve tüylenme durumu *P. nigra* olduğunu göstermektedir. İki tür arasında melez ya da *P. nigra*'nın bir varyantı olabilir. Doğal ve eski bir ağacımız olması nedeniyle de çok önemlidir. Örneği Özçelik 13401 no.lu olup GUL Herbariyumu'nda korunmaktadır.

Osmanlı Kavağı ve Bayrak Ardıç Anıtlarının Habitatından Gözlemler: Alanda *Quercus coccifera* makisi egemendir. *Pinus nigra*(Karaçam) ormanı ve step vejetasyonları da görülmektedir. Bu alan tarım alanları ile sınır oluşturmaktadır. Anadolu Kavağı'nın gövde tabanında su sızıntısı bulunmaktadır. Orman açıklarında traganstik step (otlatma ile) ve *Astragalus* (geven) stepi egemendir. *Astragalus microcephalus* ve ona yakın dikenli türler (% 60), *Verbascum* (%15), tek yıllık ve yumak oluşturan Gramineae'ler (%20), *Crocus pallasii* bu stepte bolca bulunmaktadır; *Festuca ovina alanda* hakim durumdadır. Ayrıca alanda *Juniperus foetidissima*, *J. excelsa*, *Marrubium parviflorum* subsp. *oligodon*, *Malva neglecta*, *Convolvulus arvensis*, *Onopordum anatolicum*, *Medicago* sp., *Bufonia* sp., *Crucieta taurica*, *Paroncyhia kurdica*, *Verbascum* spp.(iki tür), *Sedum album*, *Anthemis* sp., *Centeurea urvillei*, *Taraxacum* sp., *Leontodon* sp., *Arabis* sp., *Jasminum fruticans*, *Lamium* cf. *garganicum* (çok yıllık), *Colutea melonocalyx*, *Stachys gigantea*, *Juncus* cf. *articulatus* gibi bitkiler de alanda yayılış göstermektedir. Alanda seyrek olarak *J. oxycsedrus* bulunmaktadır. Alan esas itibariyle tahrip edilmiş bir ormandır. Anıt ağaçlar eski karaçam ormanının canlı tanıklarındır.

Ana kaya: Serpantin ve volkanik

Alanın eğimi: %10

Anıt Ağaç No: 3

Ağacın Latince adı: *Juniperus foetidissima* Willd.

Ağaca verilen ad: Ballık Ardıcı

Boy: ± 10 m

Gövde Çapı: 1,5(-2) m

Çevresi: 6,10 m

Ağacın Yaşı: ± 1200 yıllık

Sıhhi durumu: Ağaç üzerinde oldukça fazla tahribat var. En çok hayvan yemi temini amaçlı olarak dalları kesilmiştir. Yakınından enerji nakil hattı geçmektedir. Bu hattın

çekilişi sırasında ağacın kesilmesi girişimleri tarla sahibi Özcan Kuzucu'nun direnmesi nedeniyle engellenmiştir. Halen Kuzucu ailesi tarafından korunduğu belirtilmektedir.

Lokalite / Yaşadığı yer: Burdur, Altınyayla, Ballık Köyü, Marş Beli mevki, Karanlıkdere Kanyonu'na doğru giderken 3 km sonra sağ tarafta, meyilli ve terkedilmiş bir tarlada.

Koordinat(UTM): 35 S 0715140 D., 4082575 K.

Rakım:1510 m

Anıt ağaca “Ballık Ardıcı” ismi verilmesinin gerekçesi: “Ballık” ismi Akdeniz bölgesinde genellikle *Phlomis grandiflora*'ya veya akrabası türlere verilmektedir. Ballık köyü de ismini muhtemelen bu bitkiden almıştır. Ağacın çevresinde *P. grandiflora* çok yaygındır. Ayrıca Ballık köyü halkı bu ağacı sevmekte ve korumaktadır. Yöre halkı *J. foetidissima* türünün bireylerine “Karaardıç” ismini vermektedir.

Sıhhi durumu: Oldukça sağlıklı olan bu ağaç bol dişi kozalak tutar. Herhangi bir hastalık ve kuruma belirtisi görülmemiştir.

Morfolojik görünüm: Yerden ± 1,25 m sonra 7 dala ayrılır. Dallar ve ana gövde bodurlaşmıştır. Etlili kozalakta tohum sayısı 1(-2) adet. Tek ana gövdeli, ana gövde üzerinde dilimli yapılaşmalar görülmektedir. Taze gövdeleri mazıya(*Thuja orientalis*) benzemektedir. Örneği Özçelik 13421 no.lu olup GUL Herbariyumu'nda korunmaktadır.

Ballık Anıtının Habitatından Gözlemler: Alan esas itibarıyla karaçam (*Pinus nigra*) ormanı açıklıklarındadır. *Astragalus stebi* hakimdir. *Phlomis grandiflora*, *Berberis crategina*, *Astragalus creticus* ve *A. angustifolius*, *Euphorbia kotschyana*, *Juniperus excelsa*, *Digitalis* sp., *Sedum amplexicaule*, *Festuca* spp., *Centaurea* spp., *Stachys* spp., *Pyrus* sp., *Onopordum* sp. vs. Alanda farklı türlere ait çok sayıda anıt ağaç görülebilir. Alanın korunması önceliklidir.

Prof. Dr. **Hasan ÖZÇELİK**¹, **Belkıs MUCA**¹,

Öğr.Gör.Dr. **İlker ÇİNBİLGEL**², **Ahmet KOCA**¹

¹: Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Isparta, Türkiye

²: Akdeniz Üniversitesi, Akseki MYO, Av ve Yaban Hayatı Programı, Akseki, Türkiye